

Міністерство культури України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 2
від «04» листопада 2019 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ СОПІЛКА»
елементарного підрівня початкової мистецької освіти**

**Київ
2019**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ, 2019. 26 с.

Укладачі:

Ю. М. Павленко – старший викладач вищої категорії Черкаської дитячої музичної школи № 5, заслужений працівник культури України;

Ю. Є. Фокшей – викладач-методист вищої категорії Луцької музичної школи № 1 імені Ф. Шопена;

В. М. Гамар – викладач-методист вищої категорії, завідувач циклової комісії відділу народних інструментів Дрогобицького музичного коледжу ім. В. Барвінського.

Рецензенти:

Б. М. Корчинська – старший викладач Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, кандидат мистецтвознавства;

Л. Я. Никорак – керівник Івано-Франківського муніципального оркестру народної музики «Рапсодія», заслужений артист України.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Мета типової навчальної програми, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка»	4
2. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	5
3. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу	6
4. Нормативний зміст, обсяг навчальної дисципліни та результати навчання	7
5. Форми і засоби поточного та підсумкового контролю	16
6. Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання	17
7. Список рекомендованої літератури	20
ДОДАТКИ	22

ВСТУП

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» (далі – типова навчальна програма) містить мету, загальний нормативний зміст, обсяг, рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного спрямування.

Опанування нормативного змісту типової навчальної програми дає можливість здобувачам освіти застосовувати компетентності, визначені освітньою програмою початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного спрямування, у своєму повсякденному житті, а також продовжити набуття навичок гри на сопілці за фахом або спорідненим видом мистецтва на середньому (базовому) підрівні початкової мистецької освіти.

Типова навчальна програма орієнтована на здобуття початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного спрямування здобувачами освіти (учнями) в мистецьких школах, а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямком.

Типова навчальна програма розрахована на 4 роки: 210 навчальних годин із навантаженням 1 година на тиждень у 1 і 2 роках навчання (35 годин на рік), із навантаженням 2 години на тиждень у 3 і 4 роках навчання (70 годин на рік). Для більш ефективного навчання на початковому етапі рекомендовано додатково використовувати 1 годину з варіативної частини для індивідуальних уроків для підсилення фаху «Музичний інструмент сопілка» або 1 годину «Читання нот з листа».

Нормативний зміст типової навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку, які не мають початкових компетентностей, формування яких передбачено цією типовою навчальною програмою. У разі навчання осіб, старших за 6-7 років, кількість років навчання для опанування змісту типової навчальної програми може скорочуватись з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні. У цьому випадку виклад передбаченого матеріалу ущільнюється шляхом відведення меншої кількості годин на той чи інший модуль типової навчальної програми.

Нормативний зміст навчання базується на:

традиціях і сучасних досягненнях світових музичних шкіл;
доробку видатних викладачів української сопілкової школи, роботи яких враховують актуальні потреби особистості у творчому самовираженні;
формуванні образного мислення та емоційно-естетичного досвіду, що сприяє вільному та творчому розвитку дитини.

Типова навчальна програма є основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка», в якій конкретизується: тематика; послідовність викладу навчального матеріалу; комплекс художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів; заходи поточного контролю та обсяг годин на опанування учнями змісту навчальних модулів відповідно до їх здібностей і можливостей.

1. Мета навчальної типової програми, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка»

Мета типової навчальної програми – формування в учнів початкових навичок гри на сопілці (відповідної технічної складності) у поєднанні з розвитком художньо-естетичного смаку з належним ступенем емоційності під час відтворення музичних творів із застосуванням засобів музичної виразності для досягнення учнем/ученицею, визначених освітньою програмою, нормативних результатів навчання за музично-виконавською компетентністю.

Зміст навчання передбачає:

формування та розвиток виконавського апарату – робота над постановкою корпусу, голови, рук, ніг учня/учениці; рекомендується звертати увагу на природність постановки, корпус повинен бути без напруження; формування самоконтролю над м'язовими відчуттями; розвиток координації рухів;

робота над якісним звуковидобуванням і чистою інтонацією – формування уявлень про якісний сопілковий звук; робота над чистою інтонацією за допомогою формування правильних музично-слухових уявлень про висоту звука; постановка виконавського дихання із застосуванням комплексних вправ; робота над звуком і тембром; розуміння залежності якісного звуковидобування від правильної вільної постановки виконавського апарату;

емоційно-образне виконання творів – розвиток художньо-образного мислення за допомогою формування вміння емоційно сприймати і відтворювати на сопілці музичні твори;

розвиток навички читання нот з листа – практичне використання знань, вмінь і навичок з музичної грамоти, формування вміння точно відтворювати на сопілці нотний текст;

розвиток вміння підбирати на слух – формування здатності відтворювати на сопілці нескладні знайомі мелодії;

формування самостійності під час домашніх занять – розвиток мотивації до самостійного навчання та якісного виконання навчальних завдань.

Реалізація змісту навчання, визначеного типовою навчальною програмою, спрямовано на виконання таких завдань:

у когнітивній (пізнавальній) сфері – формування нових знань, вмінь і навичок для створення простих музичних образів через застосування засобів музичної виразності; відтворення та інтерпретація музичних творів різних авторів; створення і самовираження через власні музичні твори;

у ціннісно-мотиваційній сфері – формування музичного смаку, потреби в постійному розширенні культурного світогляду та інтересу до сопілкарського виконавства та музичного мистецтва загалом; спонукання до виявів патріотичних почуттів; формування потреби до активної участі в освітньому процесі; розвиток комунікативних здібностей; формування вміння якісно та самостійно виконувати домашні завдання й відповідальності за набуті результати;

в емоційній сфері – формування художньо-образного мислення учнів; розвиток емоційного сприйняття творів мистецтва сопілкарства, вміння відтворювати твори з належним ступенем емоційності та музикальності через засвоєння засобів музичної виразності; розкриття творчого потенціалу учнів;

у психомоторній сфері – формування здатності учнів до концентрації уваги; оволодіння ключовими навичками гри на сопілці з вільною постановкою, якісним звуковидобуванням та чистою інтонацією, усвідомлюючи важливість правильно сформованих рухів; формування навичок копіювання виконавських прийомів (повторення за викладачем); прагнення вдосконалювати власний сопілковий звук шляхом напрацювання автоматичних рухів для поєднання, упорядкування навичок сопілкової творчості, що сприяють стабільному та впевненому виконанню.

2. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Освітній процес у межах типової навчальної програми здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю.

У процесі ведення занять, практикується індивідуальний та груповий підхід до учня/учениці, відповідно до його/її вікового й особистісного розвитку, з урахуванням індивідуального темпу засвоєння навчального матеріалу.

Для досягнення поставлених цілей і реалізації завдань навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- мовний (пояснення, бесіда, розповідь);
- наочно-слуховий (показ, спостереження, демонстрування гри на інструменті);
- практичний (робота учнів на інструменті, вправи);
- аналітичний (порівняння та узагальнення, розвиток логічного мислення);
- емоційний (підбір асоціацій, асоціативних рядів образів, художніх вражень, ігор);
- інтегрований.

Сучасний урок базується на раціональному застосуванні різних методів і прийомів навчання, що є необхідною умовою реалізації навчально-виховної мети, розвитку творчого потенціалу учнів.

Викладач має право на академічну свободу (свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі), педагогічну ініціативу та розроблення власного/власної (авторського/авторської) методу / прийому / методики з описом педагогічної проблеми та оригінальних шляхів її вирішення.

Основною формою занять є індивідуальний урок.

Типовою навчальною програмою передбачені щорічно: на першому-другому роках навчання до 6 (шести) резервних годин; на третьому-четвертому роках навчання до 10 (десяти) резервних годин. Резервні години використовуються викладачем для планування різноманітних форм роботи, зокрема, відвідування культурно-мистецьких заходів, інших мистецьких акцій (концертів, вистав, конкурсів, виставок тощо), пов'язаних зі змістом початкової мистецької освіти.

3. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу

Для результативного проведення занять з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» відповідні приміщення (класи) мають бути забезпечені необхідним набором основних матеріально-технічних засобів: стіл, стільці, дзеркало, пюпітр (підставка для нот), індивідуальний інструмент (сопілка), фортепіано, метроном (на уроках із учнями 6-7 років протягом першого року навчання можливо використовувати дитячі шумові та ударні інструменти в процесі роботи над ритмом), стендом для наочних посібників, наочними матеріалами (літературою з фаху, методичними зразками тощо).

Додатково рекомендується використовувати технічне оснащення: комп'ютер (ноутбук, планшет або смартфон), підсилювач звуку з колонкою.

4. Нормативний зміст, обсяг навчальної дисципліни та результати навчання

Перший рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин (1*та 1**год /тиж.)	Результати навчання
<p>Навчальний модуль 1. Формування правильної постановки ігрового апарату та виконавського дихання.</p>	<p>Ознайомлення учня/учениці з інструментом сопілка. Будова інструмента.</p> <p>Правила догляду за сопілкою.</p> <p>Організація вільної загальної постановки виконавського апарату, звільнення м'язів, пристосування до інструмента сопілка.</p> <p>Формування виконавських навичок гри на сопілці, підготовчі вправи.</p> <p>Прості метро-ритмічні вправи.</p> <p>Постановка виконавського дихання, із застосуванням вправ, які сприяють оволодінню виконавським диханням.</p>	<p>8/16 (з них резервна – 1)</p>	<p>Знає будову інструмента, правила догляду за сопілкою.</p> <p>Вміє розрізняти напружене і вільне положення корпусу.</p> <p>Вміє вирізняти просте та виконавське дихання.</p> <p>Повторює (грає) за викладачем музичний матеріал.</p> <p>Відображає рухами рук характер музики.</p> <p>Вміє повторити і простукати за викладачем простий ритм.</p>
<p>Навчальний модуль 2. Початок застосування нотної грамоти. Формування сприйняття нотного тексту.</p>	<p>Вивчення тривалості нот та пауз, відтворення нотного запису.</p> <p>Формування взаємозв'язку між звуком та його графічним зображенням.</p> <p>Продовження роботи над правильною та вільною постановкою виконавського апарату та виконавським диханням.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p> <p>Формування уявлення про можливості сили звуку.</p>	<p>8/16 (з них резервна – 1)</p>	<p>Знає різницю між простим і виконавським диханням.</p> <p>Виконує по нотах простий музичний матеріал.</p> <p>Розрізняє запис тривалості ноти (ціла, половинна, чверть, восьма) та відповідні паузи.</p> <p>Повторює (грає) на сопілці за викладачем п'єси з простими ритмами.</p> <p>Вміє описати враження після прослуховування творів різних жанрів та характерів.</p> <p>Учень/учениця і батьки усвідомлюють важливість регулярних домашніх занять для опанування рухових</p>

	Знайомство з естетикою концертного виступу; участь у перших концертах (концерти класу, школи тощо). Перший концертний виступ.		навичок. Виконує на концерті не менше ніж 1 твір напам'ять.
Навчальний модуль 3. Організація первинних аплікатурних навичок. Штрих <i>non legato</i>	Удосконалення постановки виконавського апарату та виконавського дихання. Виховання усвідомлення в учнів залежності якості звука від вільного стану виконавського апарату. Фізіологічне розташування пальців рук на сопілці. Вивчення штриха <i>non legato</i> . Початкові знання про інтонування як основи музичної думки (початок фрази, речення, рух до кульмінації, закінчення). Удосконалення навичок попереднього планування роботи. Другий концертний виступ.	10/20 (з них резервні – 2)	Демонструє елементарні рухи пальців рук (закриття отворів сопілки). Розуміє поняття «початку та закінчення речення» і «руху до кульмінації». Демонструє початкові навички гри на сопілці штрихом <i>non legato</i> . Вміє чітко визначати послідовність виконання завдань. Вміє сконцентрувати увагу на виконуваний задачі. Виконує на концерті не менше ніж 1 твір напам'ять.
Навчальний модуль 4. Штрих <i>legato</i> . Поняття: такт, розмір, темп.	Первинні уявлення про тональність. Гама До мажор. Продовження роботи над постановкою виконавського апарату та виконавського дихання. Розвиток навички читання з листа музичних творів. Ознайомлення зі штрихом <i>legato</i> . Застосування понять такт, розмір, темп. Підготовка до комплексного контрольного заходу (академічного концерту).	9/18 (з них резервні – 2)	Знає, що таке штрих <i>legato</i> , як він позначається в тексті та як його відтворити на інструменті. Читає з листа нескладні п'єси. Застосовує поняття такт, розмір, темп. Відпрацьовує поставлені викладачем завдання шляхом багаторазових повторень. Виконує на комплексному контрольному заході (академічному концерті) програму з 2-х різнохарактерних п'єс напам'ять.
Всього годин:		35* (з них резервні – 6) / 70** (з них резервні – 6)	

*Зазначені мінімально необхідні результати навчання, що досягаються за 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка».

**Для більш ефективного навчання на початковому етапі можливо додатково використовувати з варіативної частини 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Читання нот з листа» для підсилення фаху, яка рекомендована для індивідуальних уроків (1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» та 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Читання нот з листа»).

Результати навчання повинні містити більший об'єм навчального матеріалу.

Очікувані результати першого року навчання

За підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

знати будову інструмента, правила догляду за сопілкою;

вміти розрізняти напружене і вільне положення корпусу;

знати різницю між простим та виконавським диханням;

називати та відтворювати на сопілці ноти, які знаходяться на нотному стані від ноти «до» I октави до ноти «до» II октави;

знати основні тривалості нот (ціла, половинна, чверть, восьма) та відповідні паузи;

демонструвати початкові навички гри на сопілці штрихом *non legato*;

знати що таке штрих *legato*, як він позначається в тексті та як його відтворити на інструменті;

розрізняти швидкі й повільні темпи;

вміти описати враження після прослуховування творів різних жанрів та характерів;

усвідомлювати важливість регулярної домашньої роботи;

відпрацьовувати поставлені викладачем завдання шляхом багаторазових повторень.

Другий рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин 1*та 1**год /тиж.)	Результати навчання
<p>Навчальний модуль 1.</p> <p>Правильний розподіл виконавського дихання.</p> <p>Формування режиму домашніх занять.</p>	<p>Подальша робота над постановкою виконавського апарату та виконавського дихання.</p> <p>Відпрацювання навичок правильного розподілу виконавського дихання.</p> <p>Формування художньо-образного мислення.</p>	<p>8/16 (з них резервна – 1)</p>	<p>Контролює стан м'язів та положення рук, володіє виконавським диханням.</p> <p>Вміє правильно розподіляти виконавське дихання.</p> <p>Вміє із застосуванням художньо-образних уявлень передавати зміст музичного твору.</p> <p>Усвідомлює важливість регулярних домашніх занять для вдосконалення гри на сопілці.</p>

<p>Навчальний модуль 2. Знаки альтерації.</p> <p>Вивчення мажорних та мінорних гам одного знаку при ключі.</p> <p>Гармонічний мінор.</p> <p>Розвиток музичного слуху.</p>	<p>Подальша робота над виконавським диханням.</p> <p>Робота над використанням різної сили звука.</p> <p>Знайомство зі знаками альтерації.</p> <p>Гра нотного тексту зі знаками альтерації.</p> <p>Гра мажорних та мінорних гам у тональностях до одного знаку при ключі в повільному темпі.</p> <p>Розвиток внутрішнього музичного слуху за допомогою регулярних прослуховувань різного музичного матеріалу.</p> <p>Концертний виступ.</p>	<p>8/16 (з них резервна – 1)</p>	<p>Намагається використовувати різну силу звука під час виконання творів.</p> <p>Знає як позначаються знаки альтерації та як їх відтворити на інструменті.</p> <p>Грає на інструменті гами в тональностях до одного знаку при ключі в повільному темпі.</p> <p>Виконує на концерті не менше ніж 1 твір напам'ять.</p>
<p>Навчальний модуль 3. Контроль та коригування стану ігрового апарату.</p> <p>Вивчення мажорних та мінорних гам до двох знаків при ключі.</p>	<p>Виконання комбінованих штрихів.</p> <p>Опрацювання плавних міжрегістрових переходів.</p> <p>Гра мажорних та мінорних гам у тональностях до двох знаків при ключі в повільному темпі.</p> <p>Продовження роботи над постановкою виконавського дихання, розвитком внутрішнього слуху за допомогою прослуховування різного музичного матеріалу.</p> <p>Формування вміння висловлювати власне ставлення до почутих музичних творів.</p> <p>Концертний виступ.</p>	<p>10/20 (з них резервні – 2)</p>	<p>Виконує комбіновані штрихи.</p> <p>Володіє навичками гри в різних регістрах.</p> <p>Вміє виконати гаму на інструменті в тональностях до двох знаків при ключі в повільному темпі.</p> <p>Тримає на контролі стан м'язів рук та діафрагми.</p> <p>Вміє уважно слухати, активно уявляти собі почуте, вірно відтворити.</p> <p>Виступає на концерті з вивченим твором/творами напам'ять.</p>
<p>Навчальний модуль 4. Штрих <i>staccato</i>.</p> <p>Метро-ритмічні складності (внутрішньо-</p>	<p>Гра мажорних та мінорних гам у тональностях до двох знаків при ключі в помірному темпі.</p> <p>Удосконалення штрихової техніки, ознайомлення зі штрихом <i>staccato</i>.</p>	<p>9/18 (з них резервні – 2)</p>	<p>Виконує мажорні та мінорні гами в тональностях до двох знаків при ключі в помірному темпі.</p> <p>Відрізняє різкий та плавний початок і закінчення звука.</p> <p>Вміє виконувати на сопілці штрих <i>staccato</i>.</p>

тактова синкопа)	Вивчення пунктирного ритму. Виконання внутрішньо-тактової синкопи. Ознайомлення з різними методами виконання домашніх завдань. Комплексний контрольний захід (академічний концерт).		Виконує пунктирний та синкопований ритм. Вміє визначити загальну кількість необхідного робочого часу для самостійної роботи, розподілити його протягом дня. Знає різні методи виконання домашніх завдань. Виконує на комплексному контрольному заході (академічному концерті) 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.
Всього годин:		35* (з них резервні – 6)	/ 70** (з них резервні – 6)

*Зазначені мінімально необхідні результати навчання, що досягаються за 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка».

**Для більш ефективного навчання на початковому етапі можливо додатково використовувати з варіативної частини 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Читання нот з листа» для підсилення фаху, яка рекомендована для індивідуальних уроків (1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» та 1 годину на тиждень з навчальної дисципліни «Читання нот з листа»).

Результати навчання повинні містити більший об'єм навчального матеріалу.

Очікувані результати другого року навчання

За підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

- контролювати стан м'язів та положення рук на сопілці;
- володіти виконавським диханням;
- вміти правильно розподіляти виконавське дихання;
- володіти теоретичними знаннями про ключові знаки та знаки альтерації, визначати їх у нотному тексті;
- використовувати різну силу звука у виконанні творів;
- виконувати штрихи *non legato*, *legato*, *staccato*, комбіновані штрихи;
- відрізняти різкий та плавний початок і закінчення звука;
- виконувати пунктирний та синкопований ритми;
- виконувати мажорні та мінорні гами в тональностях до двох знаків при ключі в помірному темпі;
- читати з листа прості п'єси;
- уважно слухати, вміти уявляти та вірно відтворювати почуте, визначати та розподіляти загальну кількість необхідного робочого часу для самостійної роботи протягом дня;
- знати різні методи виконання домашніх завдань.

Третій рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
<p>Навчальний модуль 1. Формування уявлення про твори великої форми.</p>	<p>Мажорні та мінорні гами до трьох знаків при ключі арпеджіо в помірному темпі.</p> <p>Ознайомлення з музичними творами великої форми (варіації, концерт).</p> <p>Продовження роботи над формуванням художньо-образного мислення.</p>	<p>16 (з них резервні – 1)</p>	<p>Виконує мажорні та мінорні гами, арпеджіо в тональностях до трьох знаків при ключі в помірному темпі.</p> <p>Знає, що таке твори великої форми (варіації, концерт тощо).</p> <p>Визначає на слух характер прослуханого твору та вміє описати свої враження.</p>
<p>Навчальний модуль 2. Розвиток координації рухів та удосконалення штрихової техніки.</p>	<p>Розвиток слухових уявлень про якісний звук.</p> <p>Розвиток самоконтролю над ігровим апаратом учня/учениці.</p> <p>Удосконалення штрихової техніки: <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, комбіновані штрихи.</p> <p>Вивчення італійських назв основних музичних термінів та понять.</p> <p>Підготовка до технічного заліку.</p> <p>Концертний виступ.</p>	<p>16 (з них резервні – 1)</p>	<p>Розуміє як контролювати якість звуку під час зміни штрихів.</p> <p>Вільно виконує штрихи <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>.</p> <p>Вміє організувати, контролювати та систематизувати самостійну роботу.</p> <p>Виконує на технічному заліку гаму та етюд, демонструє знання італійських назв основних музичних термінів.</p> <p>Проявляє свої емоції під час виконання творів.</p> <p>Виконує на концерті не менше ніж 1 твір напам'ять.</p>
<p>Навчальний модуль 3. Штрих подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Розвиток слухо-моторної координації.</p>	<p>Ознайомлення зі штрихом подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Розвиток співпадіння атаки звука та руху пальців при виконанні штриха подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Початок роботи над прийомом <i>vibrato</i>.</p> <p>Концертний виступ.</p>	<p>20 (з них резервні – 2)</p>	<p>Контролює співпадіння атаки звуку та руху пальців при виконанні штриха подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Виконує вправи для опанування прийому <i>vibrato</i>.</p> <p>Самостійно контролює свій ігровий апарат під час домашніх занять.</p> <p>Виконує на концерті твір/твори напам'ять.</p>

<p>Навчальний модуль 4. Удосконалення штриха подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Продовження роботи над формуванням якісного виконавського звуку.</p>	<p>Відпрацювання штриха подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Гра мажорних та мінорних гам та арпеджіо комбінованими штрихами.</p> <p>Вдосконалення виконання штрихів <i>non legato, legato, staccato</i>.</p> <p>Робота над якісним виконавським звуком, продовження роботи над прийомом <i>vibrato</i>.</p> <p>Контрольний захід (академічний концерт).</p>	<p>18 (з них резервні – 2)</p>	<p>Виконує штрихи <i>non legato, legato, staccato</i>, подвійне <i>staccato</i>.</p> <p>Намагається самостійно контролювати якість звука, застосовувати прийом <i>vibrato</i>.</p> <p>Виконує на контрольному заході (академічному концерті) 2 п'єси або твір великої форми напам'ять.</p>
Всього годин:		70 (з них резервні – 6)	

Очікувані результати третього року навчання

За підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

- виконувати штрихи *non legato, legato, staccato*, подвійне *staccato*;
- самостійно контролювати якість звука, застосовувати прийом *vibrato*;
- виконувати мажорні та мінорні гами, арпеджіо в тональностях до трьох знаків при ключі в помірному темпі;
- читати з листа нескладні незнайомі п'єси;
- знати що таке твори великої форми (варіації, концерт);
- демонструвати знання італійських назв основних музичних термінів;
- визначати на слух характер прослуханого твору та вміти описати свої враження;
- знати як зробити розподіл навчального матеріалу під час самостійної роботи, його порядок та послідовність, визначати конкретні способи подолання труднощів;
- виконувати різні за характером музичні твори.

Четвертий рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
<p>Навчальний модуль 1. Робота над розвитком техніки для виконання творчих завдань.</p>	<p>Гра мажорних та мінорних гам, арпеджіо та його обернення в тональностях до чотирьох знаків при ключі в помірному темпі.</p> <p>Удосконалення володіння штрихами <i>non legato, legato, staccato</i>, подвійне <i>staccato</i> та комбінованими</p>	<p>16 (з них резервні – 1)</p>	<p>Виконує мажорні та мінорні гами, арпеджіо та його обернення в тональностях до чотирьох знаків при ключі в помірному темпі.</p> <p>Вміє виконувати тріолі.</p> <p>Розуміє, які засоби музичної виразності потрібно використовувати у творах різного жанру та характеру.</p> <p>Демонструє художні</p>

	<p>штрихами. Вивчення тріолей.</p> <p>Робота над фразуванням та змістовими наголосами. Формування розуміння, які засоби музичної виразності необхідно використовувати у творах різного жанру та характеру.</p>		<p>можливості інструмента та закріплює виконавську техніку.</p>
<p>Навчальний модуль 2. Продовження роботи над технічним розвитком та формуванням художньо-образного мислення.</p>	<p>Удосконалення вміння використовувати різну силу та якість звука у виконанні творів різного характеру та жанру.</p> <p>Продовження роботи над фразуванням, інтонуванням та змістовими наголосами.</p> <p>Технічний залік. Концертний виступ.</p>	<p>16 (з них резервні – 1)</p>	<p>Використовує різну силу та якість звука у виконанні творів різного характеру та жанру.</p> <p>Вільно виконує по нотах та напам'ять музичний матеріал середньої складності.</p> <p>Свідомо опрацьовує гами, вправи та етюди.</p> <p>Вміє під час самостійної роботи першочергово працювати над важкими місцями в сповільненому темпі та застосовувати допоміжні варіанти аплікатури.</p> <p>На технічному заліку виконує гаму та етюд, читає з листа просту незнайому п'єсу.</p> <p>Виконує на концерті твір/твори напам'ять.</p>
<p>Навчальний модуль 3. Накопичення технічних ігрових навичок, удосконалення слухо-моторної координації.</p>	<p>Удосконалення володіння штрихами: <i>non legato, legato, staccato</i>, подвійне <i>staccato</i>, тріолі, пунктирний ритм та комбіновані штрихи.</p> <p>Концертний виступ.</p>	<p>20 (з них резервні – 2)</p>	<p>Читає з листа музичні твори.</p> <p>Вільно володіє штрихами <i>non legato, legato, staccato</i>, подвійне <i>staccato</i>, комбінованими штрихами.</p> <p>Відтворює на інструменті пунктирний ритм, тріолі.</p> <p>Постійно контролює та корегує виконавський апарат.</p> <p>Вслухається в якість звука та корегує його за потребою.</p> <p>Виконує на концерті твір/твори напам'ять.</p>
<p>Навчальний модуль 4. Підготовка до</p>	<p>Робота над хроматичними послідовностями.</p>	<p>18 (з них резервні – 2)</p>	<p>Знає та розуміє поняття «хроматизм».</p> <p>Виконує хроматичні</p>

виконання мелізмів та хроматичних послідовностей.	<p>Ознайомлення з хроматичною гаммою.</p> <p>Формування навичок виконання мелізмів (форшлаг, трель, мордент).</p> <p>Формування власного емоційного ставлення до музичних творів.</p> <p>Розвиток здатності самоконтролю та відповідальності.</p> <p>Підсумковий контрольний захід (іспит).</p>		<p>послідовності.</p> <p>Знає як позначаються в нотному тексті мелізми.</p> <p>Виконує форшлаг, трелі, морденти.</p> <p>Демонструє та розуміє як залежить якість та сила звука від активності подачі повітря.</p> <p>Виконує музичні твори з власним відчуттям та емоційним забарвленням.</p> <p>Регулярно та якісно виконує домашні завдання.</p> <p>На підсумковому контрольному заході (іспиті) твір великої форми, 2 різнохарактерні п'єси або етюд та п'єсу напам'ять.</p>
Всього годин:		70 (з них резервні – 6)	

Очікувані результати четвертого року навчання

За підсумками навчального року учень/учениця повинен/повинна:

- виконувати мажорні та мінорні гами, арпеджіо та його обернення в тональностях до чотирьох знаків при ключі в помірному темпі;
- читати з листа прості незнайомі п'єси;
- виконувати хроматичні послідовності;
- розуміти як залежить якість та сила звука від активності подачі повітря;
- знати як позначаються в нотах мелізми;
- виконувати на інструменті форшлаг, трелі, морденти, пунктирний ритм, тріолі;
- регулярно та якісно виконувати домашні завдання, а також самостійно визначати їх тривалість і розподіл навчального матеріалу;
- вслухатися у якість звука та корегувати його за потреби;
- вільно виконувати за нотами та/або напам'ять музичний матеріал середньої складності;
- виконувати твір/твори великої форми;
- виконувати музичні твори з емоційним забарвленням.

5. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання. Метою контролю є пошук ефективних шляхів для набуття результатів навчання кожним/кжною учнем/ученицею.

Орієнтирами для оцінювання міри ефективності навчального поступу учня/учениці є вимоги до результатів навчання (компетентностей) учнів мистецьких шкіл, що навчаються за освітньою програмою елементарного

підрівня початкової мистецької освіти.

Для моніторингу міри ефективності обраних форм та методів навчання, рівня навчальних досягнень учнів здійснюються заходи поточного та підсумкового контролю (оцінювання).

Поточний контроль є оцінюванням прогресу учня/учениці, що дає змогу викладачеві відповідним чином адаптувати освітній процес та дозволяє відстежувати особистісний розвиток дитини, хід опанування нею відповідних компетентностей типової навчальної програми та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію.

Поточний контроль здійснюється викладачем самостійно та передбачає відстеження опанування учнем/ученицею нормативного змісту навчання. Поточний контроль дає змогу викладачу аналізувати фаховий розвиток учня/учениці і за потреби корегувати педагогічні методи та прийоми, що застосовуються під час навчання. Поточний контроль здійснюється в процесі навчання, а також може відбуватися по закінченні модуля або семестру. Формами поточного контролю також є публічні виступи протягом навчального року (концерти класу, відділу, школи тощо).

Перевірка технічного рівня виконавського розвитку учня/учениці проводиться у формі поточного контролю в терміни зручні для кожного/кожної учня/учениці.

Підсумковий контроль за рік здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці у формі контрольного заходу, на якому перевіряється набуття ключових компетентностей. Контрольний захід (перевідний іспит) відбувається наприкінці кожного навчального року і проводиться у вигляді академічного концерту. Під час оцінювання навчальних досягнень учня/учениці результати навчання другого семестру враховують досягнення учня/учениці за модулями (темами) першого семестру.

Підсумковий контроль результатів опанування типової навчальної програми «Музичний інструмент сопілка» за елементарним підрівнем здійснюється у формі **підсумкового контрольного заходу (іспиту)**. Під час підсумкового контролю оцінюються всі компоненти пройденого навчального матеріалу: формування та розвиток виконавського апарату; робота над чистою інтонацією і якісним звуком; емоційно-образне виконання творів; розвиток навичок читання нот з листа; розвиток вміння підбирати на слух; формування самостійності під час виконання домашніх завдань.

Завдання випускної екзаменаційної творчої роботи відпрацьовується в межах навчальних годин останнього модуля четвертого року навчання та під час оцінювання передбачає співставлення досягнень учня/учениці з конкретними результатами навчання відповідно до компетентностей, визначених навчальною програмою.

Зміст і форми поточного та підсумкового контролю

Рік навчання	Програмні вимоги	
	1 семестр	2 семестр
1	Участь у перших концертах (концерти класу, школи тощо).	<i>Підсумковий контрольний захід (іспит):</i> виконує на комплексному контрольному заході (академічному концерті) програму з 2-х різнохарактерних п'єс напам'ять.
2	Виконує на концерті не менше ніж 1 твір напам'ять.	<i>Підсумковий контрольний захід (іспит):</i> виконує на комплексному контрольному заході (академічному концерті) 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.
3	Виконання 2-3-х різнохарактерних творів на концерті класу, відділу, школи тощо.	<i>Підсумковий контрольний захід (іспит):</i> виконує на контрольному заході (академічному концерті) 2 п'єси або твір великої форми напам'ять.
4	На технічному заліку виконує гаму та етюд, читає з листа просту незнайому п'єсу. Виконує на концерті твір/твори напам'ять.	<i>Підсумковий контрольний захід (іспит):</i> виконує твір великої форми, 2 різнохарактерні п'єси або етюд та п'єсу напам'ять.

6. Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Запропоновані критерії оцінювання поточного контролю учня/учениці дозволяють виявити динаміку процесів, пов'язаних з віковими змінами, рівнем досягнень, результатів навчання за типовою навчальною програмою «Музичний інструмент сопілка».

Навчальні досягнення учня/учениці першого-другого років навчання підлягають *вербальному оцінюванню*. Для оцінювання учнів пропонується система з чотирьох рівнів:

- «має значні успіхи» – високий рівень;
- «демонструє помітний прогрес» – достатній рівень;
- «досягає результату за допомогою вчителя» – середній рівень;
- «ще потребує уваги і допомоги» – початковий рівень.

На третьому-четвертому роках навчання досягнення учнів оцінюються *як вербально, так і в балах за 12-ти бальною шкалою*.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів також на чотири рівні:

1. Початковий (1-3 бали).
2. Середній (4-6 бали).
3. Достатній (7-9 балів).
4. Високий (10-12 балів).

Рекомендується розробити Свідоцтво досягнень учнів для оцінювання за такими критеріями (ставиться графічна позначка + чи √).

Нижче наведено зразок Свідоцтва досягнень з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка» учнів першого-другого років навчання. Для учнів третього-четвертого років навчання досягнення оцінюються за відповідною шкалою балів (наприклад, високий рівень досягнень «має значні успіхи» дорівнює 10-12 балам).

**Свідоцтво досягнень з навчальної дисципліни
«Музичний інструмент сопілка»
(приклад для 1-2 років навчання)**

Характеристика особистих досягнень здобувача освіти	має значні успіхи	демонструє помітний прогрес	досягає результату з допомогою викладача	потребує подальшого вдосконалення
Виявляє інтерес до навчання.				
Активно, старанно працює на уроці.				
Володіє вільною загальною постановкою виконавського апарату та виконавським диханням.				
Читає з листа нескладні твори.				
Впевнено володіє прийомами виконання штрихів (non legato, legato, staccato).				
Виконує мажорні та мінорні гами в тональностях до двох знаків при ключі в помірному темпі.				
Співпрацює в колективі з іншими учнями.				
Знає правила поведінки під час мистецьких заходів (має відповідний зовнішній сценічний вигляд, грає впевнено, не втрачає сценічної витримки).				

Свідоцтво рекомендовано заповнювати кожного семестру або раз на рік.

Свідоцтво досягнень
з навчальної дисципліни «Музичний інструмент сопілка»
(приклад для 3-4 років навчання)

Характеристика особистих досягнень учня/учениці	має значні успіхи	демонструє помітний прогрес	досягає результату з допомогою вчителя	потребує уваги і допомоги
Демонструє розуміння музичного змісту твору.				
Володіє основами культури звуковидобування. Має розвинений слуховий контроль.				
При виконанні творів грамотно будує музичну фразу, прагне до виразного фразування, вміє слухати та вести мелодичну лінію.				
Впевнено володіє прийомами виконання штрихів (non legato, legato, staccato).				
Для відтворення характеру та художнього образу музичного твору застосовує засоби музичної виразності (динаміка, темп, агогіка тощо).				
Демонструє впевнені навички володіння виконавською технікою (в межах навчальної програми).				
Читає з листа нескладні твори 2-3 років навчання.				
Знає правила поведінки під час мистецьких заходів (має відповідний зовнішній сценічний вигляд, грає впевнено, не втрачає сценічної витримки).				
Самостійно розбирає та вчить нескладні музичні твори.				

Свідоцтво рекомендовано заповнювати кожного семестру або раз на рік.

Оцінювання на завершальному році опанування навчальної програми передбачає зіставлення досягнень учня/учениці з конкретними очікуваними результатами навчання – підсумковими вимогами випускного класу, визначеними освітньою програмою.

Список рекомендованої літератури

1. Бобровников Є. Грай, Музико! Київ : Дитвидав, 1963. 100 с.
2. Дверій Р. Музика для сопілки. Київ : Музична Україна, 1980. 47 с.
3. Дверій Р. Музика для сопілки. Вип. 2. Київ : Музична Україна, 1985. 31 с.
4. Дверій Р. Сопілка. Частина 1. Львів : ЦТДЮГ, 2008. 72 с.
5. Дверій Р. Сопілка. Частина 2. Львів : ЦТДЮГ, 2008. 67 с.
6. Дверій Р. Сопілка. Частина 3. Львів : ЦТДЮГ, 2008. 64 с.
7. Корчинський М. Сопілка : методизована програма для дитячих музичних шкіл. Львів : ПІК ПІК, 1989. 32 с.
8. Кульбовський М. Голосом сопілки. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 221 с.
9. Леонтієв П., Печенюк М. Буквар сопілкаря. Хмельницький : Поділля, 2004. 136 с.
10. Мазур Я. Буквар сопілкаря. Київ : Музична Україна, 1990. 80 с.
11. Мазур Я. Юному сопілкарєві. Київ : Музична Україна, 1978.
12. Мазур Я. Сопілка (вправи). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПЛКАР, 1998. 63 с.
13. Мазур Я. Сопілка (етюди). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПЛКАР, 2005. 47 с.
14. Мазур Я. Сопілка 1 клас. Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПЛКАР, 1999.
15. Маркевич М. Сопілка : програма та методичні рекомендації для дитячих шкіл мистецтв. Київ : РМК Мін-ва культури України, 1993. 28 с.
16. Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019. 36 с.
17. Павленко Ю. Твори в перекладі для сопілки Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019. 16 с.
18. Скляр І. Подарунок сопілкарям. Київ : Музична Україна, 1968. 58 с.
19. Флейта 1 клас. Київ : Музична Україна, 1977. 21 с.
20. Флейта 2 клас. Київ : Музична Україна, 1978. 22 с.
21. Чаплик К. Вигравай, сопілонько Школа гри на хроматичній сопілці. Київ : Білий Тигр, 2015. 104 с.
22. Priestley E., Fowler F. The School Recorder Book 1. Published by E. J. Arnold & Sons Ltd. 1962. 40 p.
23. Priestley E. & Fowler F. The School Recorder Book 2. Published by E. J. Arnold & Sons Ltd. 1962. 40 p.
24. Rosenberg Steve. First repertoire pieces for recorder. Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. 1985. 24 p.
25. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 1. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 52 p.
26. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 1A. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 52 p.
27. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 1B. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 52 p.

28. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 2. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 49 p.

29. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 3. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 52 p.

30. The new recorder tutor by Stehen F. Goodyear Book 4. Belwin-Mills music Ltd. 1961. 52 p.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Орієнтовні програмні вимоги за рік

ПЕРШИЙ КЛАС

1. Гама мажорі та мінорні до одного знаку при ключі включно, арпеджіо; гама та арпеджіо виконуються чвертями та восьмими нотами в повільному темпі. Основну увагу звернути на постановку дихання та дотримання метро-ритмічної цілісності виконання.

2. 15-20 вправ, 3-4 етюди на різні види техніки, 10-20 п'єс різного характеру.

ДРУГИЙ КЛАС

1. Гама мажорі та мінорні до двох знаків при ключі включно, арпеджіо; гама та арпеджіо виконуються чвертями та восьмими нотами в помірному темпі. Основну увагу звернути на дотримання метро-ритмічної цілісності виконання.

2. 15-20 вправ, 3-4 етюди на різні види техніки, 10-20 п'єс різного характеру.

ТРЕТІЙ КЛАС

1. Гама мажорі та мінорні до трьох знаків при ключі включно, арпеджіо; гама та арпеджіо виконуються чвертями, восьмими та шістнадцятими нотами в середньому темпі. Основну увагу звернути на дотримання метро-ритмічної цілісності виконання.

ЧЕТВЕРТИЙ КЛАС

1. Гама мажорі та мінорні до чотирьох знаків при ключі включно, арпеджіо; гама та арпеджіо виконуються чвертями, восьмими, шістнадцятими нотами та тріолями в швидкому темпі. Основну увагу звернути на дотримання метро-ритмічної цілісності виконання. Робота над технікою подвійного staccato.

2. 15-20 вправ, 3-4 етюди на різні види техніки, 5-10 п'єс різного характеру.

3. 2-3 твори великої форми.

Додаток 2

Рекомендовані вправи та етюди

ПЕРШИЙ КЛАС

Мазур Я. Буквар сопілкаря. Київ : Музична Україна, 1990. 80 с.

Мазур Я. Сопілка (вправи). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР. 1998. (Вправи 1-20).

Мазур Я. Сопілка (етюди). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР. 2005. (Етюди 1-10).

Дверій Р. Сопілка. Частина 1. Львів : ЦТДЮГ. 2008. 72 с.

Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019. 36 с.

ДРУГИЙ КЛАС

Леонтієв П., Печенюк М. Буквар сопілкаря Хмельницький: Поділля. 2004. 136 с.

Мазур Я. Сопілка (вправи). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР. 1998. (Вправи 21-40).

Мазур Я. Сопілка (етюди). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР. 2005. (Етюди 11-20).

Дверій Р. Сопілка. Частина 2. Львів : ЦТДЮГ, 2008.

Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.

ТРЕТІЙ КЛАС

Мазур Я. Сопілка (вправи). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР, 1998. (Вправи 41-60).

Мазур Я. Сопілка (етюди). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР, 2005. (Етюди 21-30).

ЧЕТВЕРТИЙ КЛАС

Мазур Я. Сопілка (вправи). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР, 1998. (Вправи 61-80).

Мазур Я. Сопілка (етюди). Львів : Українське музично-педагогічне видавництво СОПІЛКАР, 2005. (Етюди 31-40).

Додаток 3

Рекомендовані п'єси та велика форма ПЕРШИЙ КЛАС

- Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
- Українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко», С. 6.
- Мексиканська народна пісня «Ой, ой», С. 6.
- Циганський танок, С. 6.
- Іспанський танець «Фанданго», С. 11.
- Білоруська народна пісня «Савка та Гришка», С. 14.
- Українська народна пісня «Галя по садочку ходила», С. 16.
- Українська народна пісня «Волошка», С. 16.
- Дремлюга М. Пісня про школу, С. 16.
- Філіпенко А. Морозець, С. 16.
- Філіпенко А. Новорічна, С. 17.
- Українська народна пісня «На вулиці скрипка грає», С. 18.
- Лисенко М. Пісня лисички, с.18.
- Українська народна пісня «Цвіте Терен», С. 19.
- Українська народна пісня «Ішов козак потайком», С. 20.
- Українська народна пісня «Тече вода каламутна», С. 20.
- Метлов М. Павук і мухи, С. 21.
- Моцарт В. Алегретто, С. 21.
- Бортнянський Д. Колискова, С. 22.
- Люллі Ж. Пісенька, С. 22.
- Марширують козаченьки, С. 22.

ДРУГИЙ КЛАС

П'єси

- Дверій Р. Сопілка частина 1. Львів : ЦТДЮГ, 2008.
- Українська народна пісня «Ой заграйте, музичейки», С. 16.
- Українська народна пісня «Ой рудуду, рудуду», С. 20.
- Дверій Р. Сопілка частина 2. Львів : ЦТДЮГ, 2008.
- Українська народна пісня «Ой йшов я лісом, лісом», С. 8.
- Жульєв А. Блокфлейта. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2007.
- Українська народна пісня «Дударик», С. 21.
- Українська народна пісня «Їхав козак за Дунай», С. 24.
- Українська народна пісня «Ой за гаєм, гаєм», С. 27.
- Українська народна пісня «Грицю», С. 33.
- Глінка М. Гуде вітер вельми в полі, С. 33.
- Українська народна колядка «Добрий вечір», С. 42.
- Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
- Гедіке О. Пісня, С. 23.
- Чеська народна пісня «Аннушка», С. 23.

- Луканюк С. Гуцульська мелодія, С. 24.
 Українська народна пісня «Ой у гаю при Дунаю», С. 24.
 Італійська народна пісня «Санта Лючія», С. 25.
 Українська народна пісня «Ой ти Галю, Галю молодая», С. 25.
 Чайковський П. Танець із балету «Лебедине озеро», С. 26.
 Українська народна пісня «Журавель», С. 26.
 Українська народна пісня «Ой єсть в лісі калина», С. 27.
 Українська народна пісня «Ніч яка місячна», С. 27.
 Українська народна пісня «Ой Марічко, чичері», С. 28.

ТРЕТІЙ КЛАС

- Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Павленко Ю. Гуцульські наспіви, С. 30.
 Дверій Р. Сопілка частина 2. Львів : ЦТДЮГ, 2008.
 Корчинський М. Козачок, С. 28.
 Дверій Р. Сопілка частина 3. Львів : ЦТДЮГ, 2008.
 Корчинський М. Метелиця, С. 11.
 Павленко Ю. Твори в перекладі для сопілки Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Франческо да Мілано Канцона, С. 4.
 Anon When Daphne from Phoebus flie, С. 6.
 Anon Bonny Sweet Robin, С. 3.
 Перголезі Д. Сициліана.
 Рамо Ж. Рігодон.
 Кореллі А. Сарабанда.
 Нежанківський Н. Коломийка.
 Бах Й.С. - Гуно Ш. Прелюдія.

Велика форма

- Павленко Л., Павленко Ю. Сопілка перші кроки. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Павленко Л. Фантазія Весна-весняночка, С. 28.
 Павленко Ю. Твори в перекладі для сопілки Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Жульєва Л. аранжування Павленко Ю. Варіації на тему української народної пісні «Дівка в сінях стояла», С. 8.
 Комаровський А. Варіації на тему української народної пісні «Вийшли в поле косарі», С. 10.
 Бобровников Є. Варіації на тему української народної пісні «Ой ходила дівчина бережком».

ЧЕТВЕРТИЙ КЛАС

- Дверій Р. Сопілка частина 3. Львів : ЦТДЮГ, 2008.
 Корчинський М. Коломийка, С. 20.
 Корчинський М. Кумпакоїс, С. 17.
 Позняк В. Полька рондо.

Павленко Ю. Твори в перекладі для сопілки Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Скорик М. Мелодія, С. 12.
 Кос-Анатольський А. Ой піду я межі гори.
 Рахманінов С. Вокаліз.
 Лятошинський Б. Народна пісня.
 Матвійчук В. Ватра.
 Бах Й. Аве Марія.
 Лятошинський Б. Народна пісня.
 Хабаль Р. В Косів на ярмарок.
 Корчинський М. Дума.
 Цайтц В. Візерунки.
 Монті В. Чардаш.
 Йову В. Хостропец.
 Кошиць О. Романс.
 Перселл Г. Бурре.

Велика форма

Покровский А. Начальные уроки игры на флейте. Москва, 1982.
 Пепуш Й. Маленька соната, С. 67.
 Лініке Й. Маленька соната, С. 72.
 Павленко Ю. Твори в перекладі для сопілки Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2019.
 Штольц П. Фантазія на тему української народної пісні «Верховина», С. 13.
 Матвійчук Л. Українські візерунки.
 Попадюк В. Гуцульська фантазія.
 Poser H. Sonatine I Op. 36/I.